

Kamu Alımları

2014 AB Direktifleri: Kamu Alımları ve Sektörel Alımlar

İÇİNDEKİLER

- [Giriş](#)
- [2004 Direktiflerinin gözden geçirilmesinin sebepleri](#)
- [2014 Direktiflerinin yapısı ve içeriği](#)
- [2014 Direktiflerindeki zorunlu ve seçime bağlı hükümler](#)
- [İlan ve asgari süre sınırlarına ilişkin seçime bağlı hükümler](#)
- [Vergilerin ödenmesine ilişkin yükümlülükler veya sosyal güvenlik yükümlülüklerine yönelik ihlaller](#)
- [Ek Bilgi](#)

Yayın izni SIGMA Program Başkanı Karen Hill tarafından verilmiştir

Giriş

Mart 2014'ün sonunda, üç yıl süren yoğun istişarelerin ardından, *Avrupa Birliği Resmi Gazetesi (ABRG)*¹ üç yeni ihale Direktifi² yayımlamıştır. Kamu sektöründeki ihale makamları ve sektör kuruluşları tarafından yapılan alımlara ilişkin iki Direktif 2004 tarihli AB ihale Direktiflerinin yerini almaktadır. Üçüncü Direktifle ise imtiyaz sözleşmelerinin yapılmasına dair yeni ve düzenlenmiş bir rejim oluşturulmaktadır. Yeni Direktiflerin nüshaları aşağıdaki bağlantının kullanılması suretiyle indirilebilir:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2014:094:TOC>

AB Üye Devletlerinin yeni ihale Direktiflerini ulusal mevzuatlarına aktarmaları için son tarih 18 Nisan 2016 olarak belirlenmiştir. Birkaç durumda, bu genel son tarih e-ihale tedbirlerinin uygulanmasına yönelik olarak uzatılmıştır.

Bu Kamu Alımları Dosyasında 2014 Kamu Alımları ve Sektörler Direktiflerinde yapılan başlıca değişiklikler ortaya konmaktadır. Dosya ile tüm değişikliklere yönelik tahdidi bir analiz sağlanması amaçlanmamaktadır. Ayrı bir Kamu Alımları Dosyasında (31) 2014/23/EU sayılı İmtiyaz Sözleşmeleri Direktifine odaklanılmaktadır.

Direktiflere atıfta bulunulması için aşağıdaki terimler kullanılmaktadır:

"2014 Kamu Alımları Direktifi"	2014/24/EU	}	hep birlikte "2014 Direktifleri" denmektedir
"2014 Sektörler Direktifi"	2014/25/EU		
"2004 Kamu Alımları Direktifi"	2004/18/EC	}	hep birlikte "2004 Direktifleri" denmektedir
"2004 Sektörler Direktifi"	2004/17/EC		

Bu Dosyada açıklanan değişiklikler 2014 Kamu Alımları Direktifinde belirtilen sırayla ortaya konmaktadır. Uygunluğuna göre, 2014 Sektörler Direktifindeki eşdeğer hükümlere de atıfta bulunulmuştur.

2004 Direktiflerinin gözden geçirilmesinin sebepleri

Kamu ihaleleri aşağıdaki amaçlar doğrultusunda akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeye yönelik Avrupa 2020³ stratejisinin uygulamaya koyulması hususunda kullanılacak piyasa temelli araçlardan biridir:

- iş dünyasının inovasyon yapma koşullarının geliştirilmesi;
- yeşil ihalelerin daha geniş kapsamlı kullanımının teşvik edilmesi;
- kamu kaynaklarının daha verimli kullanımının sağlanması;
- ihale piyasalarının AB genelinde açık tutulması.

¹ 28 Mart 2014 tarihli ve 57 L94 sayılı *AB Resmi Gazetesi'nde* yayımlanmıştır.

İmtiyaz sözleşmelerinin yapılmasına dair 26 Şubat 2014 tarihli ve 2014/23/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi; 2004/18/EC sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran, kamu ihalelerine dair 26 Şubat 2014 tarihli ve 2014/24/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi; 2004/17/EC sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşlar tarafından düzenlenen ihalelere dair 26 Şubat 2014 tarihli ve 2014/25/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi.

³ Bkz. Avrupa Komisyonu (3 Mart 2010), "Komisyon Tebliği - AVRUPA 2020 - Akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeye ilişkin bir strateji".

Bu amaçlar 2014 Direktiflerinde yer verilen değişikliklere yansıtılmaktadır ve bu değişikliklerde şeffaflığın sağlanması, esnekliğin artırılması ve küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin kamu ihalelerine katılım konusunda teşvik edilmesine odaklanılmaktadır. Ek hükümlerde yeşil (çevresel) hususlar spesifik olarak ele alınmaktadır. E-ihalenin verimliliğin artırılması ve şeffaflığın sağlanması açısından kilit bir faktör olduğu açık bir şekilde ifade edilmektedir ve elektronik ortamların kullanılması suretiyle ihale süreçlerinin yürütülmesine daha fazla vurgu yapılmaktadır.

2014 Direktiflerinde Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) içtihadında geliştirilen ve 2004 Direktiflerinde yer verilmeyen ihale ilkelerine de yer verilmekte ve bu ilkeler genişletilmektedir. Kurum içi işlemler⁴ ve sözleşmelere yönelik değişikliklere⁵ yönelik maddelere yer verilmesi örnekler arasındadır. Bir ABAD kararı nedeniyle karışıklık veya belirsizliğin meydana geldiği bazı hallerde, 2014 Direktifleri ABAD tarafından sağlanandan daha fazla esnekliği mümkün kılmaktadır. Örneğin, Kamu Alımları Direktifi'nin 68. Maddesindeki yeni hüküm belirli durumlarda personele ilişkin kriterlerin bir ihale kriteri olarak kullanımını olanaklı hale getirmektedir. 68. Maddeye yönelik olarak aşağıda belirtilen yoruma bakınız.

2014 Direktifleri, 2004 Direktiflerine kıyasla, birbirleriyle daha yakından ilişkilidir. 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde daha fazla esneklik sağlanmaktadır.

2014 Direktiflerinin yapısı ve içeriği

2014 Direktiflerinin ikisi de aynı sırayla yapılandırılmıştır:

- gerekçe bölümleri;
- içindikiler;
- kısımlara ayrılan bölümler şeklinde yapılandırılan maddeleri içeren başlıklar;
- ekler.

Gerekçe bölümleri Direktifin uygulamaya dönük hükümleri değildir. Bu kısımlarda Maddelerde ortaya konan uygulamaya dönük hükümlerin içeriği ve açıklamaları sağlanmaktadır. Gerekçe bölümleri Maddelerin yorumlanmasına yardımcı olan faydalı bir bilgi kaynağıdır.

Eklerde ek ve tamamlayıcı bilgiler ile ihale ilanlarının içeriği gibi Maddelerde atıfta bulunulan gereksinimlere yer verilmektedir.

2014 Direktiflerindeki zorunlu ve seçime bağlı hükümler

Maddelerin çoğu zorunludur ve Üye Devletler bu maddeleri uygulamak zorundadır.

Bazı maddeler seçime bağlıdır; bir başka deyişle, Üye Devletler bunları uygulamayı veya uygulamamayı tercih etmektedir. Bu Kamu Alımları Dosyasında, bu maddelere ilişkin hükümlere "seçime bağlı hükümler" denmektedir.

⁴ Atıfta bulunulan temel davalar C-107/98 sayılı Teckal ve C-480/06 sayılı Komisyon X Almanya davaları olmuştur. Ayrıca bkz. SIGMA (2014), *Avrupa Adalet Divanı'nın Kamu İhalelerine İlişkin Seçilmiş Kararları*, bölüm 4.

⁵ Temel dava C-454/06 sayılı "pressetext Nachrichtenagentur" davası olmuştur. Ayrıca bkz. SIGMA yayınının ABAD'a ilişkin 9. bölümü (yukarıdaki 4 no'lu dipnot).

Kapsam, tanım ve genel ilkeler

Madde 1. Konu ve kapsam

2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 1. Maddesinde 2004 Direktiflerinde yer almayan ve kamu ihale konseptini açıklayan yeni hükümlere yer verilmektedir. Maddede Direktifin, kamu amacı doğrultusunda olsun veya olmasın, ihale makamları tarafından yapılan tüm alımlara uygulandığı belirtilmektedir.

5 no'lu Gerekçe Bölümünde 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin Üye Devletleri kendi sağlamak istedikleri hizmetler için ihale açmak veya bu hizmetleri dışarıdan hizmet alımı ile sağlamak zorunda bırakmadığı açıktır. Direktifte Üye Devletlerin hizmetler için ihale açmaya veya hizmetleri dışarıdan hizmet alımı ile sağlamaya karar verdiğinde izlenecek davranış kuralları sağlanmaktadır. 1(4) Maddesi ile Üye Devletlerin kamu görevleri ve hizmetlerinin genel ekonomik çıkarlar doğrultusunda sağlanmasına yönelik olarak nasıl düzenleme yapılacağına ve sosyal güvenlik sistemlerini nasıl düzenleneceğine karar verme serbestisinin bulunduğu teyit edilmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 1. Maddesinde kamu ihale konseptinin açıklandığı çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Petrol ve gaz arama faaliyeti artık düzenlenmemektedir: 2004 Sektörler Direktifi ile düzenlenen petrol ve gaz arama faaliyeti 2014 Sektörler Direktifi ile düzenlenmemektedir. 25 no'lu Gerekçe Bölümünde bu faaliyetin yeterli rekabet baskısı altında olması sebebiyle kapsam dışı bırakılmasının uygun olduğu açıklanmaktadır.

Madde 4. İhale kuruluşları ve özel ve münhasır hakların tanımı: 2014 Sektörler Direktifi (i) ihale makamları, (ii) kamu teşebbüsleri veya (iii) belirli faaliyetler gerçekleştiren ve "özel veya münhasır haklara" dayalı olarak faaliyet gösteren bir kuruluş konumunda olabilen "ihale kuruluşlarına" uygulanmaktadır. "Özel veya münhasır hakların" tanımı, 2004 Kamu Alımları Direktifi'nde sağlanan tanımdaki birtakım belirsizliklerin çözüme kavuşturulması amacı ile değiştirilip açıklığa kavuşturulmuştur. Değişiklikle birlikte "diğer kuruluşların söz konusu faaliyeti yürütme kabiliyetini kayda değer biçimde etkileyen" bir özel veya münhasır hakkın verilmesinin etkisine açık bir şekilde atıfta bulunmaktadır.

Madde 10. İstisnalar

2014 Kamu Alımları Direktifi'nde hizmet alım ihalelerine yönelik yeni birtakım istisnalara yer verilmiştir. Kapsam dışı ihalelere yönelik yeni kategoriler şu şekildedir⁶:

- Çeşitli kanuni temsil ve danışmanlık türleri, noterler tarafından sağlanan belge tasdik ve doğrulama hizmetleri, yeddi eminlik ve vasilik hizmetleri de dahil olmak üzere hukuk hizmetleri ve resmi yetkinin kullanımı ile bağlantılı hukuk hizmetleri.
- Krediler - 2004 Kamu Alımları Direktifi'nde mali hizmetlere yapılan atıfta değişiklik yapılmış ve 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde mali hizmetler ve kredilere ayrı ayrı atıfta bulunulma yoluna gidilmiştir.
- Hasta taşıma hizmetleri dışında sivil-toplum kuruluşları veya dernekler tarafından sağlanan sivil savunma, sivil koruma ve tehlikelere karşı koruma hizmetleri.
- Demiryolu veya metroyla sağlanan toplu yolcu taşıma hizmetleri - bu hizmetlerin alımı ve sağlanması ayrı bir AB rejimi⁷ ile düzenlenmektedir.

⁶ Kapsam dışı ihalelere yönelik tüm ayrıntılar için Madde 10'a bakınız.

⁷ 1370/2007 (EC) sayılı Tüzük.

- Spesifik ortak ihale sözleşü kodlarının kapsamına giren siyasi kampanya hizmetleri.

Belirli ihale türlerine yönelik araştırma ve geliştirme istisnası Madde 14'te ortaya konmaktadır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 21. Maddesinde hukuk hizmetleri, krediler ve sivil savunma, sivil koruma ve tehlikelere karşı koruma hizmetleri ile demiryolu veya metro ile sağlanan toplu yolcu taşıma hizmetlerini kapsayan yeni istisnalara yönelik hükümler sağlanmaktadır. Ancak, Madde 21'de siyasi kampanya hizmetlerine yönelik herhangi bir atıfta bulunulmamaktadır. Belirli ihale türlerine yönelik araştırma ve geliştirme istisnası Madde 32'de ortaya konmaktadır.

Madde 12. Kamu sektörü dahilindeki kuruluşlar arasındaki kamu alımları

Madde 12'de "kurum içi" alıma ilişkin ABAD içtihadı düzenlenip açıklığa kavuşturulmaktadır. Bu maddede bir ihalenin karara bağlanması hususunda bir "kurum-içi" düzenlemesine eşdeğer şekilde hareket edilecek ve bu bağlamda, 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin uygulanması konusunda muafiyet sağlanacak durumlar belirtilmektedir. İki durum türü Madde 12 kapsamına girmektedir:

- İhale makamları tarafından kendilerine ait ayrı tüzel kişilere verilen ihaleler: bu durum 12. Maddenin (2) ve (3) no'lu paragraflarının kapsamına girmektedir ve bu paragraflarda "Teckal" kararından⁸ kaynaklanan durumlar düzenlenip açıklığa kavuşturulmaktadır.
- İhale makamları arasındaki anlaşmalar: 12. Maddenin (4) no'lu paragrafında bu duruma yer verilmektedir ve "Hamburg" kararından⁹ kaynaklanan durumlar düzenlenip ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Bu madde oldukça karmaşıktır. Her halükarda, bir durumun Madde 12 kapsamında değerlendirilmesi için, düzenlemelerde bir dizi ayrıntılı koşulun yerine getirilmesi gerekmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 28. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir. Madde 28 yalnızca ihale makamları tanımı kapsamına giren ihale kuruluşlarına uygulanmaktadır.

2014 Sektörler Direktifi'nin 29 ve 30. Maddelerine ek olarak, 28. Maddedeki hükümler bağlantılı teşebbüsler ve ortak girişimlere ihale verilmesi ile ilgilidir. Madde 29 ve 30 tüm ihale kuruluşlarına uygulanmaktadır ve çok benzer hükümlere 2004 Sektörler Direktifi'nde de yer verilmiştir.

Madde 22. İletişim

2014 Kamu Alımları Direktifi'nde elektronik ortamların kullanılması suretiyle iletişim kurulmasına vurgu yapılmaktadır. Tüm iletişim ve bilgi paylaşımının elektronik ortamların kullanılması suretiyle gerçekleştirildiği varsayılmaktadır. İhale süreçlerindeki asgari süre sınırları genelde elektronik ortamların kullanıldığı varsayımına dayalı olarak hesaplanmaktadır.

Madde 22'de elektronik iletişim için kullanılan araçlar ve cihazların ayrımcılığa- sebebiyet vermemesi, genel manada erişilebilir olması ve genel olarak kullanılan teknolojiyle kullanılabilmesi gerekmektedir. İhale makamlarının genel manada erişilebilir olmayan araçların

⁸ C-107/98 sayılı Teckal davası. Ayrıca bkz. SIGMA (2014), *Avrupa Adalet Divanı'nın Kamu İhalelerine İlişkin Seçilmiş Kararları*, bölüm 4.

⁹ C-480/06 sayılı Komisyon X Almanya davası. Ayrıca bkz. SIGMA (2014), *Avrupa Adalet Divanı'nın Kamu İhalelerine İlişkin Seçilmiş Kararları*, bölüm 4.

kullanımını istemesi halinde, uygun alternatif erişim yöntemlerinin de sağlanması gerekmektedir.

E-iletişimin teklif sunum sürecinde zorunlu olmadığı belirli hallerde, posta hizmetleri veya elektronik olmayan diğer yöntemler kullanılabilir. Örneğin, bu haller ihalenin özel mahiyeti gereği kullanılacak ihale araçları, cihazları veya dosya formatlarının genel manada erişilebilir olmadığı veya desteklenmediği ya da çok özel ofis ekipmanının gerekli olduğu durumlar ile ilgilidir. Diğer hükümlerde ticari açıdan hassas bilgilerin ele alınması düzenlenmektedir.

İhale makamlarının tüm yazışmaların saklanması, bilgilerin paylaşılması ve saklanmasını, verilerin bütünlüğünü, tekliflerin gizliliğini ve katılım taleplerinin saklanmasını sağlaması gereklidir. IV Ekinde tekliflerin elektronik ortamda alınması hususunda kullanılan araçlar ve cihazlara ilişkin asgari gereksinimler ortaya konmaktadır. Bu gereksinimler temel olarak şeffaflık ve veri bütünlüğü konuları ile ilgilidir.

Seçime bağlı hükümler: Üye Devletlerin elektronik imzaların kabul edilmesini tercih etme seçeneği bulunmaktadır. Madde 22(6)(c)'de elektronik imzaların kullanımına ilişkin ayrıntılı hükümlere yer verilmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 40. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Kamu ihalelerine yönelik kurallar

Madde 26. Usullerin seçimi

2014 Kamu Alımları Direktifi'nde beş rekabetçi usul ve bir rekabetçi olmayan usul bulunmaktadır. Beş rekabetçi usul şu şekildedir:

- açık ihale usulü;
- belli istekliler arasında ihale usulü;
- ilanlı pazarlık usulü;
- rekabetçi diyalog;
- yenilikçi işbirliği usulü.

İlanlı pazarlık usulünde kayda değer değişiklikler yapılmıştır. Yenilikçi iş birliği usulü yeni bir usuldür.

Rekabetçi olmayan usul ise ön ilansız pazarlık usulüdür.

Bu usullere ilişkin diğer görüşler için aşağı bakınız.

Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulünün seçimi: Açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü ihale makamları tarafından belirli koşulları yerine getirme gereksinimi olmaksızın serbest şekilde kullanılacak temel usullerdir.

Pazarlığa müsaade edilen rekabetçi usulün kullanımına yönelik koşullar: 2004 Direktifleri kapsamında, ihale makamlarının önceden bir İhale İlanı yayımlanmadan pazarlık usulü veya rekabetçi diyalog usulünün kullanılması amacı ile yerine getirmesi gereken koşullar birbirinden farklı olarak belirlenmişti.

2014 Direktifleri kapsamında, ilanlı pazarlık usulü ve rekabetçi diyalog usulü açısından aynı koşullar belirlenmiştir. Bu koşullarda değişikliğe gidilmiş ve yeni koşullar eklenmiştir. Koşullar yapım işi, mal ve hizmet alım ihalelerine uygulanmaktadır.

2004 Direktifleri ile kıyaslandığında, koşulların yerine getirilmesi daha kolaydır. 42 no'lu Gereke Bölümünde ihale makamlarının pazarlığa olanak tanıyan bir ihale usulü seçme

konusunda esnekliğinin artırılması gerektiği ve bu esnekliğin sınır ötesi ticareti geliştirme ihtimalinin bulunduğu yönünde bir açıklama yapılmaktadır.

Özetle, ilanlı pazarlık usulünün kullanımına yönelik koşullar şu şekildedir:

- İhale makamının ihtiyaçları hazır çözümlere ilişkin uyarlama yapılmadan karşılanamamaktadır.
- Yapım işleri, mal ve hizmetler tasarım çözümleri veya yenilikçi çözümleri kapsamaktadır.
- Mahiyeti, karmaşıklığı veya hukuki ve mali özelliklerine özgü durumlar sebebiyle veya uygulanmasına ilişkin riskler nedeniyle ön görüşmeler olmadan yapılamamaktadır.
- Tanımlanan standartlar veya teknik şartnameye atıfta bulunularak, teknik şartlar yeterli ölçüde ortaya konamamaktadır.
- Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulünde yalnızca usulsüz veya kabul edilemeyen teklifler sunulmuştur.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nde de beş rekabetçi usul bulunmaktadır. Usuller, üçüncü usul haricinde, 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde belirtilen usullerle aynıdır ve söz konusu usule 2014 Sektörler Direktifi'nde 2004 Sektörler Direktifi'nde olduğu gibi "ön rekabet çağrısı olmaksızın pazarlık usulü" denmektedir. Bazı usullerin kullanılma yöntemleri 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde olduğundan daha esneklerdir.

Madde 44. İhale kuruluşları açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü veya ön rekabet çağrısı olmaksızın pazarlık usulünü seçme konusunda serbesttir. Bu seçenekler 2004 Sektörler Direktifi kapsamında belirtilen seçenekler ile aynıdır.

Üye Devletlerin ihale kuruluşlarının rekabetçi diyalog veya yenilikçi iş birliği usullerini kullanma tercihlerinin bulunmasını da temin etmesi gerekir. Pazarlığa müsaade edilen bu rekabetçi usullerin kullanımı hususunda herhangi bir koşulun yerine getirilmesine gerek yoktur:

Bu nedenle, ihale kuruluşları beş usulden herhangi birini seçme konusunda serbesttir. Yenilikçi iş birliği usulü ancak yenilikçi ürünler ile hizmetlerin alınması veya yapım işlerinin gerçekleştirilmesi gerektiğinde kullanılabilir.

27-31 no'lu Maddeler. Rekabetçi usullerin uygulanması

2014 Kamu Alımları Direktifi'nde rekabetçi usullerin uygulanmasını düzenleyen hükümler ortaya konurken 2004 Kamu Alımları Direktifi'nden biraz daha farklı bir yaklaşım izlenmektedir. 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde, belirli bir usule ilişkin maddede söz konusu usule ilişkin asgari yasal süre sınırlarına atıfta bulunulmaktadır. Bu hüküm çerçevesinde, belirli bir usule yönelik gereksinimlere uygun hareket edilmesi farklı usullere yönelik süre sınırlarına ilişkin hükümlerin aynı maddelerde bir araya getirildiği 2004 Kamu Alımları Direktifi'ne oranla daha kolaydır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 45-49 no'lu Maddelerinde de aynı yaklaşıma başvurulmaktadır.

Madde 27. Açık ihale usulü

Açık ihale usulünün uygulanmasına ilişkin temel değişiklik tekliflerin alınmasına ilişkin daha kısa bir asgari yasal süre sınırının getirilmesidir ve söz konusu süre sınırı İhale İlanının ABRG'ne gönderilme tarihinden itibaren 35 gün olarak belirlenmiştir. Tekliflerin elektronik ortamda sunulabildiği hallerde, asgari süre sınırı 30 güne düşürülebilmektedir. 2004 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, asgari süre sınırı 52 gün olarak belirlenmişti.

İhale Makamlarının bir Ön Bilgi İlanı (ÖBİ) yayınladığı hallerde, gerekli tüm bilgilerin ÖBİ'de belirtilmesi ve ÖBİ'nin ihale ilanının gönderilmesinden 35 gün ila 12 ay önce yayına gönderilmesi koşuluyla, asgari süre sınırı 15 güne düşürülebilmektedir. 2004 Kamu Alımları Direktifi'nde bu gibi durumlarda asgari süre sınırı 22 gün olarak belirlenmiştir.

Akış çizelgesi 1. Gerekli tüm bilgilerin yer aldığı Ön Bilgi İlanının (ÖBİ) yayımlandığı açık ihale usulü.

Aciliyet: aciliyet olması halinde, tekliflerin sunumuna yönelik 35 günlük süre ihale ilanının gönderim tarihinden itibaren azami 15 güne düşürülebilmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 45. Maddesinde benzer hükümlere yer verilmektedir, ancak tekliflerin alınmasına yönelik asgari süre sınırı 35 güne düşürülmüştür. Düzenli olarak bildirimde bulunulması halinde, asgari süre sınırı 15 güne kadar düşürülebilmektedir. Düzenli bildirimle ilişkin olarak aşağıda belirtilen yoruma bakınız.

Gerekli tüm bilgilerin düzenli bildirimde belirtilmesi ve bu bildirim ihale ilanının gönderilmesinden 35 gün ila 12 ay önce yayına gönderilmesi koşuluyla, asgari süre sınırı 15 güne düşürülebilmektedir.

2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamındaki aciliyet hükümleri aynen geçerlidir.

Yorum: Düzenli bildirimle 2004 Sektörler Direktifi'nde ihale ilanına alternatif ve ihale ilanından daha esnek bir ilan türü olarak yer verilmiştir. 2004 Sektörler Direktifi kapsamında, ihale kuruluşlarına bütçe yılının başında ABRG'de bir düzenli bildirim yayınlama olanağı getirilmiştir. Düzenli bildirimle ihale kuruluşu tarafından önümüzdeki bütçe yılında planlanan tüm ihalelere yer verilebilmektedir. Düzenli bildirim ABRG'de gerekli olan tek ilan şeklinde belirlenmiştir. Düzenli bildirim kapsamına giren ihalelere yönelik olarak başka bir ilanın veya ihale ilanının (rekabet çağrısı) gerekli olmadığı belirtilmiştir. Düzenli bildirim kullanımı 2014 Sektörler Direktifi'nde de geçerliliğini korumaya devam etmektedir.

2014 Kamu Alımları Direktifi'nde ÖBİ'nin 12 aylık bir süreye kadar olan ihalelere ilişkin bir rekabet çağrısı olarak kullanımına olanak tanıyan benzer, seçime bağlı bir hüküm kapsayacak şekilde değişikliğe gidilmiştir. Bu seçime bağlı hüküm yalnızca belirli ihale makamı türleri açısından geçerlilik taşımaktadır. Madde 48 kapsamında "bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ'ye" ilişkin aşağıdaki yoruma bakınız.

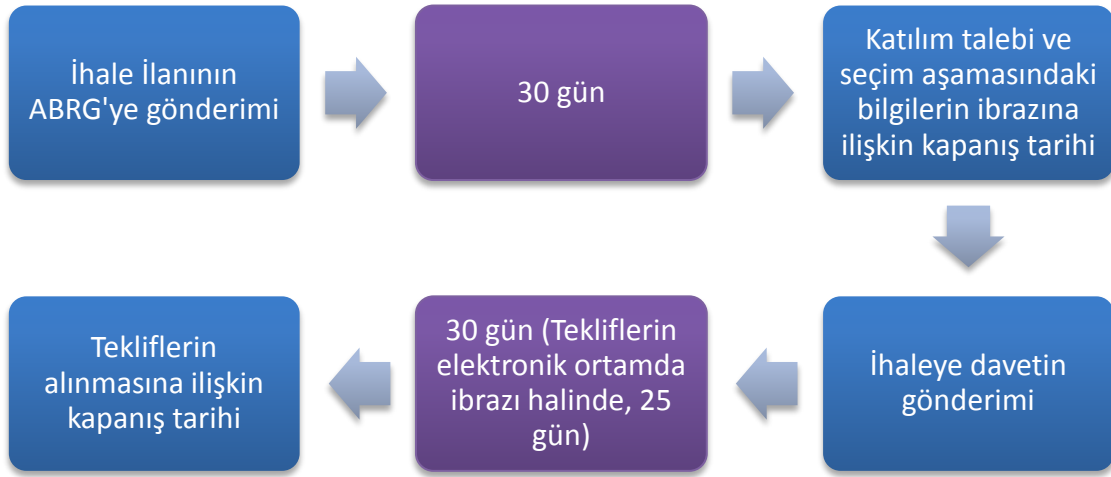
Madde 28. Belli istekliler arasında ihale usulü

Belli istekliler arasında ihale usulünün uygulanmasına ilişkin temel değişiklik daha kısa asgari yasal süre sınırlarının getirilmesidir.

ÖBİ olmaksızın belli istekliler arasında ihale usulü: Katılım taleplerinin alınması ve istekliler tarafından seçim aşamasındaki bilgilerin sağlanmasına yönelik asgari süre sınırı ihale ilanınin ABRG'ne gönderilme tarihinden itibaren 30 gün olarak belirlenmiştir.

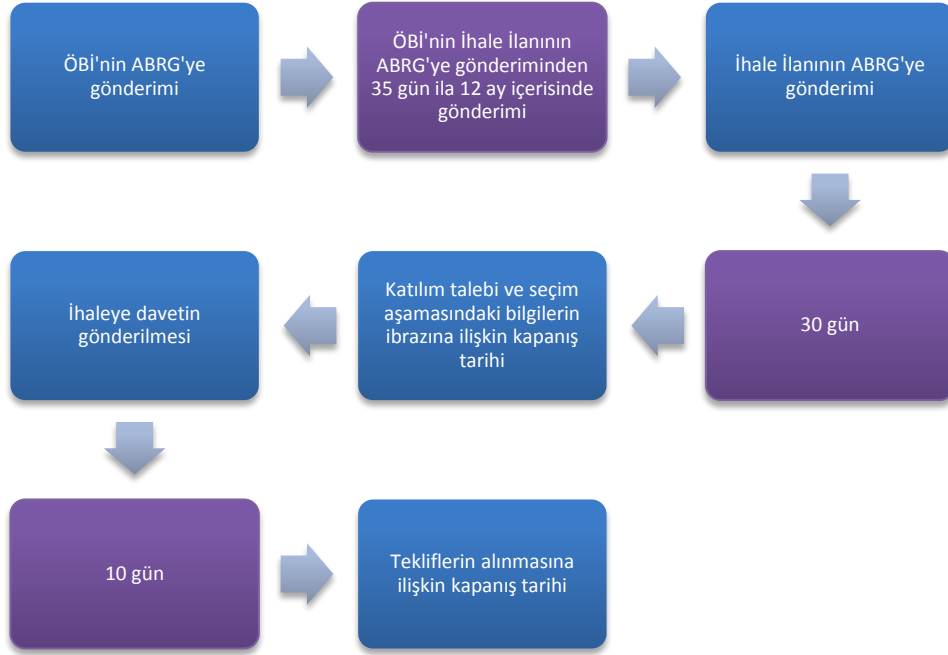
Tekliflerin alınmasına yönelik asgari süre sınırı ihaleye davetin gönderim tarihinden itibaren 30 gündür. Tekliflerin elektronik ortamda sunulabildiği hallerde, asgari süre sınırı 25 güne düşürülebilmektedir. 2004 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, tekliflerin alınmasına ilişkin asgari süre sınırı 40 gün olarak belirlenmişti.

Akış çizelgesi 2. ÖBİ olmaksızın belli istekliler arasında ihale usulü

ÖBİ gönderilmesi suretiyle belli istekliler arasında ihale usulü: İhale makamlarının standart bir ÖBİ yayınladığı hallerde, gerekli tüm bilgilerin ÖBİ'de belirtilmesi ve ÖBİ'nin ihale ilanınin gönderilmesinden 35 gün ila 12 ay önce yayına gönderilmesi koşuluyla, tekliflerin alınmasına ilişkin asgari süre sınırı 10 güne düşürülebilmektedir.

Akış çizelgesi 3. Gerekli tüm bilgilerin yer aldığı ÖBİ'nin yayınlandığı belli istekliler arasında ihale usulü

İlan ve asgari süre sınırlarına ilişkin seçime bağlı hükümler

Üye Devletler rekabet çağruları ve asgari süre sınırları ile ilgili olarak seçime bağlı iki hükümden faydalanabilmektedir.

- **Bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ:** Bu hükme ilişkin bilgi için, Madde 48'e yönelik aşağıdaki yoruma bakınız.
- **Belli istekliler arası ihale usulü [Madde 28(4)] ve ilanlı pazarlık usulünde [Madde 29(1)] tekliflerin alınmasına ilişkin daha kısa süre sınırları üzerinde mutabakata varılması:** Merkezi düzeyin altındaki ihale makamları tekliflerin alınmasına ilişkin süre sınırını seçilen tüm adaylarla ortak mutabakat halinde belirleyebilmektedir. Mutabakat olmaması halinde, tekliflerin alınmasına ilişkin asgari süre sınırı 10 gündür. Merkezi- düzeyin altındaki makamlar Ek 1'de belirtildiği üzere merkezi yönetim kuruluşları konumunda bulunmayan ihale makamlarıdır. Merkezi yönetim kuruluşlarına ilişkin aşağıdaki yoruma bakınız.

Yorum: Ek 1'de belirtilen **merkezi yönetim kuruluşları** Dünya Ticaret Örgütü Devlet Kamu Alımları Anlaşması (GPA) kapsamına giren ihale kuruluşlarıdır. 2014 Kamu Alımları Direktifi'ndeki birtakım seçime bağlı hükümler merkezi yönetim kuruluşları açısından geçerli değildir, çünkü bu hükümler GPA gereksinimlerine uygun değildir. GPA'ya tabi olan ve olmayan ihale kuruluşları arasındaki fark hizmet ve mal alım ihalelerine yönelik mali eşiklerde de kendini göstermektedir. Merkezi yönetim kuruluşları tarafından düzenlenen hizmet ve mal alım ihalelerine GPA'ya tabi olmayan diğer ihale kuruluşları tarafından düzenlenen ihalelere oranla daha düşük bir mali eşik uygulanmaktadır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

Belli istekliler arasında ihale usulü kapsamındaki süre sınırları: 2004 Sektörler Direktifi kapsamında, ihale kuruluşları genel bir kurala ve asgari süre sınırlarına tabi olarak müteşebbisler ile katılım taleplerine ilişkin süre sınırına yönelik mutabakata varabilmekteydi. Ayrıca, ihale kuruluşları tekliflerin alınması hususunda daha kısa süre sınırları konusunda da mutabakata varabilmekteydi. 2014 Sektörler Direktifi'nin 46. Maddesinde de bu yaklaşım izlenmektedir ve aşağıda belirtilen daha kısa süre sınırları uygulanmaktadır:

- katılım talepleri: 15 günden az olmamak kaydıyla genelde 30 gün;
- tekliflerin alınması: ortak mutabakatla belirlenen şekilde veya, mutabakata varılamaması halinde, 10 gün.

2014 Kamu Alımları Direktifi'nde merkezi düzeyin altındaki makamlar açısından geçerlilik taşıyan seçime bağlı hükme 2014 Sektörler Direktifi'nde yer verilmemektedir.

Madde 29. İlanlı pazarlık usulü

2004 Kamu Alımları Direktifi'nin 30. Maddesinde hükme bağlanan "önceden bir ihale ilanı yayımlanmadan pazarlık usulü" 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde "ilanlı pazarlık usulü" olarak değiştirilmiştir. İlanlı pazarlık usulü de, yerine geçtiği usul gibi, rekabet çağrısı ile başlayan iki aşamalı bir usuldür. Ancak, ilanlı pazarlık usulü daha sıkı şekilde düzenlenmektedir. Örneğin, aşağıdaki hususlara ilişkin spesifik hükümler bulunmaktadır:

- katılım taleplerinin alınmasına ilişkin asgari süre sınırı: 30 gün;
- ilk tekliflerin alınmasına ilişkin asgari süre sınırı: 30 gün veya tekliflerin elektronik ortamda sunulabildiği hallerde 25 gün;
- ivedi usuller;
- ÖBİ'nin bir rekabet çağrısı olarak kullanımı ve tekliflerin sunulmasına ilişkin süre sınırları üzerinde mutabakata varılmasına ilişkin **seçime bağlı hükümler**;
- tüm tekliflerin sağlamanın zorunlu olduğu asgari gereksinimlerine tanımlanma yükümlülüğü ve bu bilgilerin sunulma şekli de dahil olmak üzere ihale dokümanlarının içeriği;
- asgari gereksinimler üzerinde pazarlık yapılamaması koşulu ve tüm isteklilere eşit muamele edilmesinin sağlanmasına ilişkin yükümlülüğe tabi olarak ilk ve sonraki tekliflerin geliştirilmesi hususunda müsaade edilen pazarlıklar;
- isteklilerin teknik şartnamede veya diğer ihale dokümanlarındaki her türlü değişiklikten haberdar edilmesine ilişkin şeffaflık hükümleri;
- sürecin birbirini takip eden aşamalar halinde gerçekleştirilmesi ve yayımlanan ihale kriterlerinin uygulanması suretiyle süreç boyunca alınan teklif sayısının azaltılma ihtimali;
- son tekliflerin alınmasının ardından hiçbir pazarlığa müsaade edilmemesi;
- pazarlık yapılmadan ihale kararı verilmesinin rekabet çağrısında belirtilmesi halinde, böyle bir karar verilme ihtimali.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 47. Maddesinde "ön rekabet çağrısı olmaksızın pazarlık usulü" açısından geçerlilik taşıyan kurallar belirtilmektedir. Kurallar 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde belirtilen kurallardan daha esneklerdir; bu durum 2004 Direktifleri açısından da bu şekildeydi.

2014 Sektörler Direktifi kapsamındaki asgari süre sınırları 2004 Sektörler Direktifi'ndeki sınırlardan daha kısadır. Katılım taleplerinin alınmasına ilişkin süre sınırı 15 günden kısa olmamak kaydıyla genelde 30 gündür. Tekliflerin alınmasına yönelik asgari süre sınırı ortak mutabakat sonucu belirlenebilir; mutabakata varılmaması halinde, süre sınırı 10 gündür. Son tekliflerin alınmasının ardından pazarlık yasaktır.

Madde 30. Rekabetçi diyalog

Rekabetçi diyalogun uygulanmasına yönelik hükümlerde bilhassa aşağıdaki hususlar ile ilgili olarak değişikliğe gidilmiştir: (i) son tekliflerin açıklığa kavuşturulmasına ne ölçüde müsaade edildiği ve (ii) en iyi teklifi sunduğu belirlenen istekliyle yürütülmesine müsaade edilen pazarlıkların mahiyeti.

Diyalogun sona ermesinden sonra sunulan son teklifler "ihale makamının talebi üzerine açıklığa kavuşturulabilir, daha ayrıntılı olarak belirtilebilir veya en iyi seviyeye getirilebilir". Bu anlatım biçiminin tekliflerin "açıklığa kavuşturulması, daha ayrıntılı olarak belirtilmesi veya en iyi hale getirilmesine" olanak tanıyan 2004 Kamu Alımları Direktifi'ne oranla daha fazla değişiklik mümkün kıldığı görülmektedir.

Bilhassa en iyi teklifi sunduğu belirlenen istekli ile "teklif sonrasında" pazarlık yapılmasına müsaade edilmektedir. Bu pazarlıklar "sözleşme koşullarına son halinin verilmesi suretiyle teklifte belirtilen mali taahhüt veya diğer koşulların teyit edilmesi amacıyla gerçekleştirilebilir". Teklif sonrası yapılan pazarlıklarda teklifin temel unsurlarında büyük değişiklikler yapılmaması ve rekabeti bozma veya ayrımcılığa sebep olma riskine girilmemesi gerekir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 48. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir, ancak asgari süre sınırları daha kısadır.

Madde 31. Yenilikçi işbirliği usulü

Yenilikçi işbirliği usulü yeni bir kavram ve yeni bir usuldür. Yenilikçi işbirlikleri ile hem yeni ve yenilikçi ürünler, hizmetler veya yapım işlerinin geliştirilmesi hem de sonrasında bunların alınmasına olanak tanıyan uzun vadeli ortaklıkların kurulması amaçlanmaktadır. Yenilikçi işbirliği uygulaması ile şu hususlar tek süreçte bir araya getirilmektedir: (i) bir veya daha fazla sayıda inovasyon ortağının belirlenmesi; (ii) birden fazla inovasyon ortağının yer aldığı paralel yenilikçi geliştirme çalışmaları; (iii) başlangıçta birden fazla ortağın bulunduğu hallerde, süreç içerisinde ortak sayısının azaltılması ve (iv) bir ihale makamının yenilikçi işbirliği sonucu geliştirilen yenilikçi mallar, hizmetler veya yapım işlerini satın alma seçeneği. "İnovasyon" 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde tahdidi olmayan bir biçimde tanımlanmaktadır.

Yenilikçi işbirliğinin bir ihale ilanı vasıtasıyla *ABRG'de* ilan edilmesi gereklidir. Katılım taleplerinin alınmasına yönelik olarak 30 günlük bir asgari yasal süre sınırı koyulmaktadır. Yenilikçi işbirliği usulü ile ihaleye çıkan bir ihale makamının ihale sürecinin yürütme ve süregelen yenilikçi işbirliği düzenlemelerini oluşturma konusunda bir dizi farklı seçeneği bulunmaktadır. Bu seçenekler Madde 31'de ortaya konmaktadır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 49. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir, ancak 15 günlük daha kısa bir asgari süre sınırı bulunmaktadır.

Madde 32. İlanlı pazarlık usulünün kullanımı

Önceden ihale ilanı yapılmaksızın pazarlık usulünün kullanımına ilişkin gerekçelerde değişikliğe gidilmiştir. Aşağıdaki tabloda 2004 Kamu Alımları Direktifi'ndeki gerekçeler ile 2014 Sektörler Direktifi'ndeki gerekçeler kıyaslanmaktadır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri: Ayrıca, tabloda 2004 ve 2014 Sektörler Direktiflerinin ilgili hükümlerine atıflara da yer verilmektedir.

İlanlı pazarlık usulünün kullanımına ilişkin gerekçeler	
2004 Kamu Alımları Direktifi Madde 31 2004 Sektörler Direktifi, Madde 40	2014 Kamu Alımları Direktifi Madde 32 <i>temel farklılıkların belirtilmesi suretiyle</i> 2014 Sektörler Direktifi, Madde 50
A.31(1)(a) hiç teklif olmaması veya uygun teklif olmaması veya uygun başvuru olmaması <ul style="list-style-type: none">yapım işleri, mal ve hizmet alım ihaleleriaçık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü <i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(a)</i>	→ A.32(2)(a) <ul style="list-style-type: none"><i>bir teklif veya katılım talebinin uygun olmaması kavramına açıklama getirilmiştir</i> <i>Sektörler Direktifi, A.50(a)</i>
A.31(1)(b) teknik veya sanatsal sebepler ya da münhasır hakların korunması ile bağlantılı sebepler <ul style="list-style-type: none">yapım işleri, mal ve hizmet alım ihaleleri <i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(c)</i>	→ A.32(2)(b) - yeniden yapılandırılmıştır <ul style="list-style-type: none"><i>"sanatsal" sebep kavramının kapsamı genişletilmiştir</i><i>"teknik sebeplerle rekabetin bulunmamasına" yönelik yeni gerekçeler</i><i>yeni koşullar: rekabetin olmadığı veya ihtiyaç olduğu hallerde, gerekçeler ancak makul bir alternatif veya ikamenin bulunmaması ve ihale katılımcılarının suni olarak daraltılmaması koşuluyla geçerlilik taşımaktadır</i> <i>Sektörler Direktifi, A.50(c)</i>
A.31(1)(c) öngörülmeyen olaylar nedeniyle, son derece acil bir durumun mevcut olması <ul style="list-style-type: none">yapım işleri, mal ve hizmet alım ihaleleri <i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(d)</i>	→ A.32(2)(c) <i>Sektörler Direktifi, A.50(d)</i>
A.31(2)(a) araştırma, deney, çalışma veya geliştirme <ul style="list-style-type: none">mal alım ihaleleri <i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(b)</i>	→ A.32(3)(a) <i>Sektörler Direktifi, A.50(b)</i>

<p>A.31(2)(b) kısmi değişiklik veya kapsam genişlemesi nedeniyle ek teslimatlar</p> <ul style="list-style-type: none"> mal alım ihaleleri <p><i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(e)</i></p>	➔	<p>A.32(3)(b)</p> <p><i>Sektörler Direktifi, A.50(e)</i></p>
<p>A.31(2)(c) emtia piyasası</p> <ul style="list-style-type: none"> mal alım ihaleleri <p><i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(h)</i></p>	➔	<p>A.32(3)(c)</p> <p><i>Sektörler Direktifi, A.50(g)</i></p>
<p>A.31(2)(d) avantajlı koşullar</p> <ul style="list-style-type: none"> mal alım ihaleleri <p><i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(k)</i></p>	➔	<p>A.32(3)(d)</p> <p><i>Sektörler Direktifi, A.50(i)</i></p>
<p>A.31(3) tasarım yarışması</p> <ul style="list-style-type: none"> hizmet alım ihaleleri <p><i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(l)</i></p>	➔	<p>A.32(4)</p> <p><i>Sektörler Direktifi, A.50(j)</i></p>
<p>A.31(4)(a) teknik zorlukların bulunduğu hallerde ek, öngörülmedik gereksinimler</p> <ul style="list-style-type: none"> yapım işleri ve hizmet alım ihaleleri <p><i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(f)</i></p>	➔	<ul style="list-style-type: none"> <i>değiştirilmiş ve A.72(1)(b) sözleşmelerin süreleri dolmadan değiştirilmesi kısmına kaydırılmıştır</i> <p><i>Madde 72'ye yönelik olarak aşağıda belirtilen yoruma bakınız.</i></p> <p><i>A.89(1)(b) kısmına kaydırılmıştır</i></p>
<p>A.31(4)(b) benzer gereksinimlerin tekrarı</p> <ul style="list-style-type: none"> yapım işleri ve hizmet alım ihaleleri <p><i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(g)</i></p>	➔	<p>A.32(5)</p> <p><i>muhtemel ek gereksinimlerinin belirtilmesi amacıyla, temel proje gereksiniminin açıklığa kavuşturulmasını sağlayacak şekilde değiştirilmiştir</i></p> <p><i>Sektörler Direktifi, A.50(f)</i></p>
<p><i>Sektörler Direktifi, A.40(3)(j) pazarlıkla yapılan alımlar</i></p> <p>Not: <i>Bu gerekçeler 2004 Kamu Alımları Direktifi'nde mevcut değildir.</i></p>	➔	<p><i>Sektörler Direktifi, A.50(h)</i></p> <p>Not: <i>Bu gerekçeler 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde mevcut değildir.</i></p>

Madde 33. Çerçeve anlaşmalar

Çerçeve anlaşmalarına ilişkin hükümler bilhassa şu hususlara yönelik olarak şeffaflığın artırılmasını sağlayacak biçimde güçlendirilmiştir: (i) çerçeve anlaşmaya taraf olan ihale makamlarının belirlenmesi ve (ii) çerçeve anlaşmalar kapsamında ihalelerin düzenlenme şekline ilişkin kararların verilme dayanağı.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

Madde 51'de de şeffaflık gereksinimlerine yer verilmektedir ve çerçeve anlaşmalarının süresinin genel olarak sekiz yılı aşmayacağı hükme bağlanmaktadır. 2004 Sektörler Direktifi kapsamında, herhangi bir azami süre belirtilmemiştir.

Madde 37. Merkezi alım faaliyetleri ve merkezi satın alma birimleri

2014 Kamu Alımları Direktifi'nde, 2004 Kamu Alımları Direktifi'ne oranla merkezi alıma ilişkin daha kapsamlı hükümlere yer verilmektedir. 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde iki yeni terim tanımlanmaktadır: "merkezi alım faaliyetleri" ve "yardımcı alım faaliyetleri". 2014 Kamu

Alımları Direktifi'nde merkezi alım faaliyetleri tanımı 2004 Kamu Alımları Direktifi'nde hükme bağlanan bir merkezi satın alma birimi tanımına dayanmaktadır. Yardımcı alım faaliyetleri tanımı ise tümüyle yeni bir tanımdır.

Seçime bağlı hükümler: Üye Devletlerin ihale makamlarının aşağıdaki unsurlara ilişkin alım yapmasına müsaade etme seçeneği bulunmaktadır:

- bir merkezi satın alma biriminden mallar ve/veya hizmetler; bu şekilde, merkezi satın alma birimlerinin antropolama tarzı bir faaliyet gerçekleştirmesi ve ihale makamlarına doğrudan satış yapmasının sağlanması;
- bir merkezi satın alma birimi tarafından düzenlenen ihaleler veya kurulan dinamik alım sistemleri ya da imzalanan çerçeve anlaşmaların kullanılması suretiyle yapım işleri, mal ve hizmetler.

Üye Devletlerin belirli ihale türlerinin bir merkezi satın alma birimi veya birimlerinin kullanılması suretiyle gerçekleştirilmesini talep etme seçeneği bulunmaktadır.

2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 37(2) Maddesinde bir ihale makamının şu hususları gerçekleştirdiğinde yükümlülüklerini yerine getirdiği teyit edilmektedir:

- mal veya hizmetleri bir merkezi satın alma biriminden alması;
- bir merkezi satın alma birimi tarafından kurulan dinamik alım sistemleri ve çerçeve anlaşmaları kullanılması.

2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, bir ihale makamı usullerin kendi gerçekleştirdiği kısımlarına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmekten sorumludur. İhale makamı şu durumlarda sorumludur:

- bir dinamik alım sistemi çerçevesinde bir ihale düzenlendiğinde;
- bir ihaleyi bir çerçeve anlaşma kapsamında yeniden başlattığında;
- ihale yeniden başlatılmadığında, bir çerçeve anlaşma çerçevesinde ihalenin hangi müteşebbise verileceğini belirlediğinde.

E-ihalenin önemi vurgulanmaktadır. Yeni bir gereksinim çerçevesinde, merkezi satın alma birimleri tarafından gerçekleştirilen tüm ihalelerin elektronik ortamların kullanılması suretiyle gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir [Madde 37(3)].

"Yardımcı alım faaliyetleri" ile ilgili yeni hükümler bulunmaktadır. Yardımcı alım faaliyetleri teknik altyapının sağlanması, kamu ihale faaliyetlerinin yürütülmesi veya tasarlanmasına ilişkin danışmanlık hizmeti sunulması ve ihale süreçlerin hazırlanması ve yönetilmesi gibi alım faaliyetlerini destekleyici faaliyetlerdir. İhale makamları, 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde hükme bağlanan usulleri uygulamak zorunda kalmaksızın, bu faaliyetlerin yürütülmesine yönelik olarak ihaleyi bir merkezi satın alma birimine verebilmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 55. Maddesinde benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 38. Nadir olarak başvuru ortak ihale

Madde 38 kapsamında, iki veya daha fazla sayıda ihale makamının belirli ihale türlerini birlikte gerçekleştirmek üzere anlaşmasına müsaade edilmektedir. Bu makamlar bu yöntemle başvururken katılımcı ihale makamlarına ortak sorumluluk verebilmektedir veya farklı ihale makamlarına münferit sorumluluk verebilmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 56. Maddesinde benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 40. Ön pazar araştırmaları

2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 40. Maddesinde ön pazar araştırmalarının kullanımına olanak tanıyan yeni hükümlere yer verilmektedir. İhale makamları "ihaleye hazırlık yapılması ve müteşebbislerin ihale planlarından haberdar edilmesi amacıyla, ön pazar araştırmaları gerçekleştirebilmektedir. Bu yeni hüküm 2004 Kamu Alımları Direktifi'nin 8 no'lu Gereke Bölümünde atıfta bulunulan teknik diyalog kapsamını genişletmektedir. Madde 40'ta bağımsız uzmanlar, makamlar veya pazar aktörlerine danışılmasına yönelik arayış veya bu tarafların önerilerinin kabulüne ilişkin bir örnek sağlanmaktadır. Bu süreçte rekabete zarar verilmemesi veya ayrımcılık yapmama ve şeffaflık ilkelerinin ihlal edilmemesi gerekir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 58. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 41. Adaylar veya isteklilerin sürece önceden dahil edilmesi

Madde 41'de ABAD'ın içtihadını¹⁰ yansıtan yeni hükümler bulunmaktadır. İhale makamlarının ihale makamına danışmanlık yapmak veya usulü hazırlamak suretiyle sürece önceden dahil olan bir adayın veya isteklinin katılımı nedeniyle rekabete zarar verilmemesini sağlamaya uygun tedbirler alması gereklidir. Madde 41'de bir ihale makamının bu açıdan alabileceği tedbir türlerine ilişkin örnekler sağlanmaktadır.

Ancak eşit muameleyi sağlamaya dönük başka bir yöntem bulunmaması koşuluyla, ihale makamları adaylar veya isteklileri önceden sürece dahil olma gerekeciyle ihale dışında bırakabilmektedir. Bir ihale makamının bu temelde ihale dışı bırakma kararı vermesi halinde, ilgili aday veya istekliye önceden sürece dahil olma nedeniyle rekabetin zarar görmeyeceğini kanıtlama olanağı verilmesi gerekmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 59. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 42. Teknik şartname

Teknik şartnameye ilişkin hükümlerdeki temel değişiklikler sosyal ve çevresel hususlara verilen önemin artmasını ve bu konuya ilişkin ABAD içtihadının¹¹ gelişimini yansıtmaktadır.

Madde 42'nin başlangıcında teknik şartnamede yapım işleri, mal veya hizmetlerde beklenen özelliklerin ortaya konduğu teyit edilmektedir. İlgili maddede bu özellikler ile şu hususların kastedilebileceği de belirtilmektedir:

- yapım işi, mal veya hizmete özgü üretim veya sağlama süreci ya da yöntemi;
- yapım işi, mal veya hizmetin kullanım ömründeki başka bir aşamaya özgü bir süre.

Söz konusu faktörlerin ölçülü ve ihale konusu ile bağlantılı olması koşuluyla, bu faktörler yapım işleri, mal veya hizmetlerin önemli bir kısmını oluşturmadığında dahi, bu hüküm geçerliliği korumaktadır.

Örneğin, bu hüküm bir ürüne yönelik olarak çevre dostu bir üretim veya imha yöntemi belirtilmesini veya üretim sürecinin adil ticaret ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmesinin şart koşulmasını olanaklı hale getirebilmektedir. Eşeğerlik ilkesinin geçerli olması sebebiyle, ihale makamlarının uygun yöntemlerle gereksinimi yerine getiren ürünleri kabul etmesi gerekir.

¹⁰ Bilhassa, ABAD'ın C-21/03 ve C-34/03 sayılı birleştirilmiş Fabricom davaları.

¹¹ Bilhassa, ABAD'ın adil ticaret ve çevre gereksinimleri ve etiketlerinin kullanımına ilişkin C-368/10 sayılı Komisyon X Hollanda kararı.

İhale konusu kalemin insanlar tarafından kullanımının amaçlanması halinde, teknik şartnamede erişilebilir kriterlerinin dikkate alınması gerekir. Bu ilke hem halk hem de ihale makamı personelinin kullanımı açısından geçerlilik taşımaktadır. Bu ilke yalnızca iyi gerekçelendirilmiş hallerde geçerlilik taşımamaktadır.

Teknik şartnamede spesifik etiketlere de atıfta bulunulabilmektedir. Madde 43'e yönelik olarak aşağıda belirtilen yoruma bakınız.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 60. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 43. Etiketler

Etiketlerin kullanımına ilişkin yeni hükümler yukarıda Madde 42'de ifade edilen teknik şartnameye ilişkin değişikliklere dercedilmiştir. Bir ihale makamı yapım işleri, mal veya hizmetlerin spesifik çevresel, sosyal özellikler veya diğer özelliklere uygun düştüğünün kanıtı olarak spesifik bir etiketin veya etiket bölümünün kullanılmasını talep edebilmektedir. Teknik şartname, ihale kriterleri veya sözleşme performans koşullarında spesifik bir etiket gereksinimine yer verilebilmektedir.

Bir ihale makamının belirli bir etiketi belirtmesi için bir dizi koşulun yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu koşullar Madde 43(1)(a) ila (e)'de belirtilmektedir.

Bu hususta eşdeğerlik ilkesi geçerlidir ve bu nedenle, ihale makamlarının eşdeğer etiketler ve diğer uygun kanıt yöntemlerini kabul etmesi gerekir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 61. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 46. Kısımlar

İhale makamlarının ihaleleri kısımlara ayırması ve, bu şekilde, küçük ve orta büyüklükte işletmelerin katılımının artırılması amacı ile kısımlara yönelik hükümlerin kapsamı genişletilmiştir. İhalelerin kısımlara ayrılacağı varsayılmaktadır ve **seçime bağlı bir hüküm** Üye Devletlerin ihalenin kısımlar halinde yapılmasını zorunlu hale getirmesini sağlamaktadır. İhale makamlarının bir ihaleyi kısımlara ayırmama kararına ilişkin temel sebepleri ihale dokümanlarında veya bir ihale raporu halinde belirtmesi gerekmektedir. Diğer hükümler ihale makamlarının bir isteklinin teklif verebileceği kısım sayısını kısıtlamasına ve birden fazla kısmın ihalesini birleştirmesine olanak tanımaktadır. **Seçime bağlı başka bir hüküm** bir ihale makamının bir isteklinin alabileceği kısım sayısını kısıtlamasına olanak tanımaktadır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 65. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir. Temel farklılık bir ihaleyi kısımlara ayırmama kararına ilişkin temel sebeplerin ihale dokümanlarında veya ihale raporunda ortaya konmasına ilişkin hiçbir gereksinim bulunmamasıdır.

Madde 48. Ön Bilgi İlanları

Seçime bağlı hükümler– bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ: 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 48. Maddesinde yeni bir ÖBİ türü olan "bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ'nin" uygulamaya konmasını sağlayan seçime bağlı bir hükme yer verilmektedir.

Bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ aşağıdaki taraflarca kullanılabilir:

- tamamen düzenlenmiş ihaleler - 2014 Kamu Alımları Direktifi'ne tabi olan ve "hafif rejime" tabi olmayan ihaleler - açısından "merkezi düzeyin altındaki" ihale makamları;
- "hafif rejime" tabi ihaleler açısından tüm ihale makamları. "Hafif rejime" ilişkin bir açıklama için 74 ila 76. Maddelere ilişkin olarak aşağıda belirtilen açıklamaya bakınız.

Merkezi düzeyin altındaki ihale makamları Ek 1'de belirtildiği üzere merkezi yönetim kuruluşları konumunda bulunmayan ihale makamlarıdır.

Bir ihale makamı 12 aya kadar bir süre boyunca açacağı belirli sayıda ihaleyi ilan etmek üzere bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ'den faydalanabilmektedir (hafif rejime tabi ihaleler açısından artık geçerli değildir). Bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ'de açıklanan ihalelere teklif vermeye istekli olan müteşebbislerin söz konusu ÖBİ'ye yanıt vererek ilgilerini ifade etmeleri gerekmektedir. İhale sürecine başlanmadan önce başka bir ihale ilanının yayımlanmasına gerek yoktur. İhale makamı bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ'ye verdikleri yanıtta ilgilerini ifade eden müteşebbisleri ihale sürecine katılma konusunda ilgili olup olmadıklarını teyide davet etmektedir.

Bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ'ye ilişkin yeni hükümler 2004 Sektörler Direktifi'nde yer alan ve ihale makamlarının bir rekabet çağrısı olarak **düzenli bildirimleri** en az yılda bir kez kullanmalarına olanak tanıyan hükümlerle benzerlik göstermektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 67. Maddesi 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 48. Maddesinde bulunanlara benzer hükümlere göre düzenli bildirim kullanımını olanaklı kılmaktadır. Düzenli bildirimlere ilişkin olarak yukarıda (Madde 27) belirtilen yoruma bakınız.

Madde 50. İhale Sonuç İlanları

İhale sürecinin hızlandırılması amacı doğrultusunda, İhale Sonuç İlanlarının yayınlanmasına ilişkin süre sınırı bir ihale veya bir çerçeve anlaşmanın sonuçlandırılmasının ardından 30 güne düşürülmüştür. 2004 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, süre sınırı 48 gün olarak belirlenmiştir.

Çerçeve anlaşmalar çerçevesinde düzenlenen ihalelere yönelik olarak İhale Sonuç İlanlarının yayınlanması yönünde herhangi bir yükümlülük bulunmamaktadır. **Seçime bağlı hüküm:** Üye Devletler ihale makamlarının çerçeve anlaşmalar kapsamında düzenlenen ihalelere ilişkin İhale Sonuç İlanlarını üç ayda bir yayımlamalarını şart koşabilmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 70. Maddesinde çok benzer hükümlere ve süre sınırlarına yer verilmektedir. **Seçime bağlı aynı hüküm** de mevcuttur.

Madde 53. İhale dokümanlarının elektronik ortamda sağlanması

2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, yeni bir gereksinim uyarınca ihale makamlarının İhale İlanının yayımlanma tarihinden itibaren (veya bir rekabet çağrısı olarak ÖBİ'den faydalanılması halinde, niyet onayı davetinin gönderildiği tarihten itibaren) ilgili ihale dokümanlarına eksiksiz, kısıtlamasız ve ücretsiz olarak erişim sağlamak zorundadır.

İhale dokümanları Madde 2(13)'te "İhale İlanı, rekabet çağrısı olarak kullanıldığında ön bilgi ilanı, teknik şartname, açıklayıcı belge, önerilen sözleşme koşulları, adaylar ve istekliler tarafından doküman sunum formatları, genel olarak kabul edilen yükümlülükler ve ek dokümanlara ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere ihale veya usulün belirli unsurlarının açıklanması veya belirlenmesi amacı ile ihale makamı tarafından oluşturulan veya atıfta bulunulan her türlü belge" şeklinde tanımlanmaktadır.

Yorum: Bu gereksinimin genelde ihaleye davette yer alan dokümanları kapsadığı görülmektedir. Bir başka deyişle, belli istekliler arasında ihale usulü gibi iki aşamalı usullerde, ihale makamının ihaleye davetin içerisinde yer alan dokümanları ve bilgileri daha geç bir tarihten (2004 Kamu Alımları Direktifi'nde hükme bağlandığı üzere, seçim aşamasının tamamlanmasından sonra) ziyade İhale İlanı veya rekabet çağrısının yayımlanma tarihinden itibaren sağlanması gerekmektedir.

Rekabetçi diyalog, ilanlı pazarlık usulü ve yenilikçi iş birliği usulü gibi birden fazla aşamayı kapsayan usullere yönelik olarak tüm ihale dokümanlarının bu erken tarihte sağlanması bir anlam ifade etmemektedir. Bu usullere yönelik olarak, yükümlülük seçim aşaması ve ilk ihaleye davet veya usule katılım daveti açısından da geçerlilik taşıırken, pazarlık sürecindeki sonraki aşamalar bakımından geçerlilik taşımamaktadır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 73(1) Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 57. İhale dışı bırakma gerekçeleri

Hem ihale dışı bırakma gerekçeleri hem de ihale makamlarının adaylar veya isteklileri ihale dışı bırakırken izlemesi gereken yaklaşım açısından önemli değişikliklere gidilmiştir.

Artık risk azaltma veya "öz denetim" hükümleri çerçevesinde ihale makamlarının vakaya dayalı olarak ihale dışı bırakma gerekçelerinin var olmasına rağmen isteklilerin ihale dışı bırakılmamaları yönünde karar alınmasını haklı gösterebilmek üzere sundukları kanıtları dikkate almak zorundadır. Söz konusu hükümler ABAD içtihadına uygundur, çünkü ABAD ihale dışı bırakma hususundaki belirli gerekçelerin vakaya dayalı olarak değerlendirilmesini istemektedir ve otomatik ihale dışı bırakma listelerinin hukuka uygunluğundan şüphe duymaktadır. Bu konuda daha fazla bilgi ve yorum için bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 24, *Kamu ihalelerinde otomatik ihale dışı bırakma listelerinin kullanımı*.

2004 Kamu Alımları Direktifi'nde olduğu gibi, ihale dışı bırakma gerekçeleri zorunlu gerekçeler ve seçime bağlı gerekçeler şeklinde ikiye ayrılmaktadır. **Seçime bağlı hüküm:** Üye Devletler seçime bağlı bir veya daha fazla sayıda gerekçeyi zorunlu hale getirmeyi tercih edebilmektedir.

İhale dışı bırakmaya ilişkin zorunlu gerekçeler: 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 57(1) Maddesinde belirtilen zorunlu ihale dışı bırakma gerekçeleri müteşebbislerin kesin karar sonucu hüküm giydiği ciddi suçlardır. 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde suç örgütlerine katılım, yolsuzluk, rüşvet ve kara para aklama ile ilgili olarak belirtilen suçlara 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde de yer verilmektedir. Terörizm, teröristlerin finanse edilmesi, çocuk işçi çalıştırılması ve diğer insan kaçakçılığı türleri ile bağlantılı ek suçlara da yer verilmektedir. Madde 57(1)'de zorunlu ihale dışı bırakma gerekçeleri olarak belirtilen suçlar spesifik AB mevzuatına yönelik güncel atıflar çerçevesinde tanımlanmaktadır.

Madde 57(1)'de bir müteşebbisi ihale dışı bırakma yükümlülüğünün kesin bir karar çerçevesinde hüküm giyen kişi (i) müteşebbisinin idari birim, yönetim birimi veya denetim organının üyesi olduğunda veya (ii) temsil, karar verme veya denetim yetkileri bulunduğu da geçerlilik taşıdığı açıklığa kavuşturulmaktadır.

Seçime bağlı hüküm: Üye Devletler "halk sağlığı veya çevrenin korunması gibi kamu yararına ilişkin ağır basan sebeplerle" istisnai durumlarda zorunlu ihale dışı bırakma gerekçelerine ilişkin bir istisnaya hükmedebilmektedir.

İhale dışı bırakmaya ilişkin seçime bağlı gerekçeler: 2004 Kamu Alımları Direktifi kapsamındaki bazı seçime bağlı ihale dışı bırakma gerekçeleri 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde değiştirilmiş ve bunların kapsamı genişletilmiştir; artık, 2004 Kamu Alımları Direktifi'nde yer almayan ek ihale dışı bırakma gerekçelerine de yer verilmektedir. Bu ek gerekçeler özetle şu şekildedir:

- Madde 18(2) uyarınca çevre hukuku, sosyal hukuk ve iş hukukuna uygunsuzluk;
- müteşebbisler arasında rekabete zarar verilmesine yönelik bir anlaşmanın bulunduğu dair makul ibareler;
- ihale sürecinin yürütülmesi hususunda ortaya çıkan ve ihale dışı bırakmadan daha hafif tedbirler ile düzeltilemeyecek bir çıkar çatılması;

- müteşebbislerin ihale sürecinin hazırlık aşamasına önceden müdahil olması sebebiyle ortaya çıkan ve ihale dışı bırakmadan daha hafif tedbirler ile düzeltilemeyecek bir rekabet bozulması;
- müteşebbisin önceki bir kamu sözleşmesi veya imtiyaz sözleşmesi kapsamındaki önemli bir gereksinimi yerine getirmesi ile ilgili olan ve önceki sözleşmenin erken feshine, tazminata veya bunlara eşdeğer diğer yaptırımlara yol açan kayda değer veya daimi eksiklikler;
- müteşebbisin karar verme sürecini usulsüz şekilde etkileme, gizli bilgi elde etme veya ihmali sonucu yanıltıcı bilgi sağlama girişiminde bulunması.

Risk azaltma veya "öz denetim": 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde ihale süreci dışında kalma ihtimaliyle karşı karşıya kalan müteşebbislere fayda sağlaması beklenen yeni bir risk azaltma veya "öz denetim" ilkesine yer verilmektedir.

Madde 57(6)'da bir müteşebbisin zorunlu veya seçime bağlı ihale dışı bırakma gerekçelerinin var olmasına rağmen güvenilirliğini gösteren kanıtlar sağlama hakkı bulunduğu hükme bağlanmıştır. Söz konusu kanıtların ihale makamı tarafından yeterli görülmesi halinde, müteşebbis ihale dışı bırakılmamaktadır. Madde 57(6)'da gereken güvenilirliğin gösterilmesi açısından yeterli olabilecek kanıt türleri belirtilmektedir. İhale makamları bir suç veya kabahatin ciddiyeti ve bunlara ilişkin özel durumları dikkate almak zorundadır. Kanıtların yetersiz olduğuna karar vermesi halinde, ihale makamının müteşebbise kararının sebeplerini gösteren bir beyanda bulunması gerekir.

Yorum: Madde 57(6)'daki anlatım biçimine bakıldığında, müteşebbisin sağlaması gereken kanıt listesinin uygun olabilecek kanıtlara ilişkin tahdidi bir liste mi yoksa örnek bir liste mi olduğu açık bir şekilde ifade edilmemektedir. Uygulamada, bu listenin örnek bir liste halinde sunulması daha mantıklıdır, çünkü Madde 57(6)'da belirtilen kanıtlar tüm ihale dışı bırakma gerekçelerine uygun değildir.

Vergilerin ödenmesine ilişkin yükümlülükler veya sosyal güvenlik yükümlülüklerine yönelik ihaller

Seçime bağlı gerekçe: 2004 Kamu Alımları Direktifi çerçevesinde, vergilerin ödenmesine ilişkin yükümlülükler veya sosyal güvenlik yükümlülüklerinin ihlali gerekçesiyle bir müteşebbisin ihale dışı bırakılması seçime bağlı bir gerekçe olarak belirtilmiştir. 2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, bir ihale makamının bu yükümlülüklerle ilişkin ihlali "uygun yöntemlerle" kanıtlayabildiği hallerde, bu ihale dışı bırakma işlemi seçime bağlı bir gerekçe olmaya devam etmektedir.

Buna karşın, 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde müteşebbisin vadesi gelen vergileri veya sosyal güvenlik katkı paylarını ödeyerek veya ödeme konusunda bağlayıcı bir anlaşma yaparak yükümlülüklerini yerine getirdiği hallerde, bu seçime bağlı ihale dışı bırakma gerekçesinin artık geçerlilik taşımadığı hükme bağlanmıştır.

Zorunlu gerekçe: 2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, "vergilerin veya sosyal güvenlik katkı paylarının ödenmesine ilişkin yükümlülüklerin ihlalinin ilgili ülke veya ihale makamının Üye Devleti uyarınca kesin ve bağlayıcı etkiye sahip bir adli veya idari kararla ortaya konduğu hallerde", söz konusu ihlal artık zorunlu bir ihale dışı bırakma gerekçesi teşkil etmektedir.

Seçime bağlı hüküm: Üye Devletler zorunlu ihale dışı bırakma gerekçesine yönelik iki istisnadan faydalanmayı tercih edebilmektedir:

- istisnai durumlarda, "halk sağlığı veya çevrenin korunması gibi kamu yararına ilişkin ağır basan sebeplerle";
- ihale dışı bırakmanın ölçüsüz bir sonuç ortaya çıkaracağı açık olduğu hallerde; 2014 Kamu Alımları Direktifi'nde bu durumlara ilişkin örnekler sağlanmaktadır.

Azami ihale dışı bırakma süreleri: Üye Devletlerin, belirtilen azami sürelere tabi olarak, 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin uygulanmasına ilişkin ulusal tedbirlere uygulanacak azami ihale dışı bırakma sürelerini belirlemesi gereklidir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 80. Maddesi uyarınca, Üye Devletlerin 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 57. Maddesinde ortaya konan zorunlu ve seçime bağlı ihale dışı bırakma gerekçelerini ihale makamlarına genel olarak uygulamasına müsaade edilmektedir, ancak bu yönde bir zorunluluk bulunmamaktadır. Buna karşın, Üye Devletler 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 57(1) ve 57(2) Maddelerini ihale makamları konumundaki ihale kuruluşlarına uygulamak zorundadır. Her iki durumda da, gerekçelerin 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 57. Maddesinde ortaya konan ilgili kayıt ve koşullara uygun olarak uygulanması gereklidir.

Madde 67. İhale sonuçlandırma kriterleri

2004 Kamu Alımları Direktifi'nde ihalelerin sonuçlandırılması için ya (i) ekonomik açıdan en avantajlı teklif ya da (ii) en düşük fiyatlı teklif kriterinin kullanılması gerektiği hükme bağlanmıştı.

2014 Kamu Alımları Direktifi'nde yaklaşım değişmiştir ve yalnızca fiyat dışındaki kriterlerin de değerlendirilmesine daha fazla vurgu yapılmıştır.

Madde 67(2)'de şu ifadeye yer verilmektedir: "ihale makamları kamu ihalelerinin sonuçlandırılmasında ekonomik açıdan en avantajlı teklifi temel alır". En avantajlı teklif konsepti şu şekilde ayrıntılı olarak açıklanmaktadır:

"İhale makamı yönünden ekonomik açıdan en avantajlı teklif kullanım ömrü maliyetlendirmesi gibi bir maliyet etkinliği yaklaşımı kullanılması suretiyle fiyat veya maliyete dayalı olarak belirlenir... ve söz konusu kamu ihale konusuyla bağlantılı nitel, çevresel ve/veya sosyal yönler de dahil olmak üzere kriterlere dayalı olarak değerlendirilen en iyi fiyat-kalite oranını kapsayabilir...." Maddenin geri kalan kısmında "en iyi fiyat-kalite oranının" değerlendirilmesi hususunda kullanılabilecek kriter örnekleri sağlanmaktadır.

Yorum: Madde 67(2)'nin anlatım biçimi açık değildir ve farklı yorumlara açıktır. Açıklığın olmamasının nedeni en düşük fiyat kriterinin kullanımını sonlandırmak isteyen Avrupa Parlamentosu ve en düşük fiyat kriterini aynı şekilde tutmak veya en düşük maliyeti bir kriter olarak direktife koymak isteyen Avrupa Komisyonu arasında çok da iyi olmayan bir orta yolun bulunmasıdır. 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 89 no'lu Gerekçe Bölümünde 2004 Kamu Alımları Direktifi'nde kullanılan "ekonomik açıdan en avantajlı teklifin " 2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında "en iyi fiyat-kalite oranı" şeklinde ifade edildiğinin açıklanması suretiyle bir açıklama getirilmektedir.

Hükümlere ilişkin yorumlamalardan biri aşağıda gösterilmektedir.

Ekonomik açıdan en avantajlı teklif Madde 67(2) şu yöntemlerin herhangi biri ile değerlendirilmektedir:		
Fiyat "en iyi fiyat-kalite oranını kapsayabilir"	veya	Maliyet bir "maliyet etkinliği yaklaşımının kullanımı"

Bir Üye Devletin Madde 67(2) son paragrafını uygulamayı tercih etmediği hallerde, yalnızca fiyat veya maliyetin tek ihale kriteri olarak kullanılması mümkündür. Bu **seçime bağlı hüküm** kapsamında, Üye Devletlerin ihale makamlarının yalnızca fiyat veya maliyeti tek ihale kriteri olarak kullanamayacağını belirtme seçeneği bulunmaktadır.

Yorum: Uygulamada çok önemli bir değişikliğin meydana gelip gelmediği hususu tartışmaya açıktır. İhale makamları halen yalnızca fiyat veya maliyete dayalı olarak ihaleleri sonuçlandırabilmektedir. İhale makamları 2004 Kamu Alımları Direktifi kapsamında "ekonomik açıdan en avantajlı teklife" eşdeğer bir "fiyat-kalite oranı" yaklaşımından da faydalanabilmektedir. Başlıca değişiklikler maliyetin değerlendirilmesi hususunda bir "maliyet etkinliği yaklaşımının" kullanımına ilişkin gereksinim ve kullanım ömrü maliyetlendirmesine ilişkin olarak Madde 8'de belirtilen yeni gereksinimlerdir.

Kamu Alımları Direktifi'ndeki diğer hükümler hem ABAD içtihadı hem de Avrupa 2020'nin ihalelere ilişkin çevresel hususları bir odak noktası olarak seçmesini yansıtan değişikliklere uygun düşmektedir. Madde 67(3) çerçevesinde, alımı yapılacak yapım işleri, mal veya hizmetlerin kullanım ömründeki herhangi bir aşama ile ilgili olduğu durumlarda, ihale kriterlerinin ihale konusu ile bağlantılı olduğunun değerlendirilmesinin gerektiği teyit edilmektedir. Bu kullanım ömrü spesifik üretim, sağlama veya ticaret süreçlerini kapsayabilmektedir.

Ayrıca, yeni bir hüküm kapsamında, ihalenin yürütülmesi konusunda görevlendirilen personelin teşkilatlanması, nitelikleri ve deneyimine ilişkin ihale kriterlerinin kullanımını da müsaade edilmektedir. "İhale açısından görevlendirilen personelin niteliklerinin ihalenin yerine getirilme düzeyi üzerinde kayda değer bir etkisinin olabildiği hallerde", bu kriterlere başvurulabilmektedir. Bu hüküm çerçevesinde, bazı yorumcuların bu tür bir kriterin yalnızca bir seçim aşaması kriteri olarak kullanılabileceği ve asla bir ihale kriteri olarak kullanılamayacağı şeklinde yorumladığı bir ABAD kararından kaynaklanan belirsizlikler açıklığa kavuşturulmaktadır¹².

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 82. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

¹² C-532/06 sayılı Lianakis davası.

Madde 68. Kullanım ömrü maliyetlendirmesi

Yukarıda bahsedildiği üzere, bir ihale makamı bir ihaleyi maliyete dayalı olarak sonuçlandırmaya karar verdiğinde, Madde 67(2) çerçevesinde bir maliyet etkinliği yaklaşımının kullanılmasının gerekli olduğu görülmektedir. Kullanım ömrü maliyetlendirmesi maliyet etkinliği yaklaşımı örneklerinden biridir. Madde 68'de, kullanım ömrü maliyetlendirmesi konsepti AB'nin bakış açısından, aşağıda gösterildiği üzere, ihale makamı veya diğer kullanıcılar tarafından üstlenilen maliyetler olarak ortaya konmaktadır:

Bir kullanım ömrü maliyetlendirmesi yaklaşımına başvurdukları hallerde, ihale makamlarının ihale dokümanlarında müteşebbisler tarafından sağlanacak verilere ve ihale makamının bu verileri değerlendirmek üzere başvuracağı yönteme ilişkin bilgilere yer vermesi gerekir. Kullanılan yöntemde şeffaflık ve erişilebilirlik ile ilgili olarak Madde 68(2)(a) ila (c)'de belirtilen bir dizi koşulun yerine getirilmesi gerekir.

Kullanım ömrü maliyetlendirmesinin hesaplanmasına ilişkin bir yöntemin hükme bağlandığı bir AB mevzuatının bulunduğu hallerde, söz konusu yöntemin kullanılması gerekir. 2009/33/EC sayılı Direktif kapsamına giren temiz ve enerji verimliliği bulunan kara nakil vasıtalarının¹³ şartnamesine ilişkin olarak 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin XIII Ekinde yalnızca bir onaylı yönteme yer verilmektedir. AB düzeyinde kullanım ömrü maliyetlendirmesine ilişkin ek zorunlu yöntemlerin uygulamaya konması da ihtimaller arasında yer almaktadır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 83. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 69. Aşırı düşük teklifler

Aşırı düşük tekliflere ilişkin hükümlerdeki temel değişiklik bir ihale makamının aşırı düşük bir teklife ilişkin inceleme yapma zorunluluğunun bulunup bulunmadığı ile ilgilidir. 2004 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, yalnızca aşırı düşük bir teklifi reddetme niyetinin bulunması halinde bir ihale makamının söz konusu teklifi inceleme yükümlülüğü bulunmaktaydı. 2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, bir ihale makamının, aşırı düşük teklifleri kabul etme veya reddetme niyeti bulunmaksızın, tüm aşırı düşük teklifleri incelemesi gereklidir.

¹³ Bu bağlamda, kara nakil vasıtaları arabalar, otobüsler, hafif ticari taşıtlar ve ağır yük taşıtlarıdır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 84. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 71. Alt yüklenicilik

2014 Kamu Alımları Direktifi'nin kapsamında yer alan alt yüklenicilik hükümleri çok daha kapsamlıdır. 2004 Kamu Alımları Direktifi'nin 25. Maddesi çerçevesinde, ihale makamlarının bir istekliden alt yüklenicilere vermeye niyet ettiği ihale oranını ve önerilen alt yüklenicilerini belirtmesini talep etme olanağı tanınmaktaydı. Bu ilke 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 71(2) Maddesine dercedilmiştir. Madde 71'de alt yüklenicilik ile ilgili başka hükümlere de yer verilmektedir.

Alt yükleniciler hakkında bilgilendirme: Ana yüklenicinin alt yüklenicilere ilişkin bilgileri ve ihale makamının doğrudan denetimi altındaki bir tesiste çalışan alt yüklenicilere yönelik değişiklikleri sağlaması gereklidir. Bu gereksinim ihalenin sonuçlandırılmasının ardından ve en geç sözleşmenin yürütme aşaması başlayana kadar geçerlilik taşımaktadır. İhale makamlarının bu gereksinimlerinin kapsamını, örneğin, alt yüklenicilik zincirinin daha aşağısında yer alan alt yüklenicilere kapsayacak şekilde genişletme konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır.

Madde 18(2) uyarınca **çevre hukuku, sosyal hukuk ve iş hukuku kapsamındaki yükümlülüklere uygunluk ve diğer ihale dışı bırakma gerekçeleri:** Buradaki uygunluk, uygulanabildiği yerde, ortak yükümlülük mekanizmalarını ve ilgili ihale dışı bırakma gerekçelerinin alt yükleniciler açısından geçerlilik taşımadığına ilişkin doğrulamayı kapsamaktadır. Ayrıca, bu husus ana yüklenicinin diğer ihale dışı bırakma gerekçelerine tabi olan bir alt yükleniciyi değiştirme yükümlülükleri ile ilgilidir.

Seçime bağlı hükümler: Alt yüklenicilere doğrudan ödeme: Üye Devletler, bir alt yüklenicinin talebi olsun veya olmasın, ihale makamı tarafından alt yükleniciye doğrudan ödeme yapılmasını sağlayan tedbirleri uygulamaya koyabilmektedir.

Yorum: 2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, ihale makamlarının bir ihaleye ilişkin spesifik bir asgari veya azami oranda alt yükleniciliğe başvurulması konusunda bir şart koşup koşmadığı halen belirsizliği korumaktadır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 88. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 72. Sözleşmeler veya çerçeve anlaşmalarda geçerlilik süreleri dahilinde değişiklik yapılması

2004 Kamu Alımları Direktifi'nde sözleşmeler veya çerçeve anlaşmalarda geçerlilik süreleri dahilinde değişiklik yapılmasına ilişkin çok kısıtlı hükümlere yer verilmekteydi. Bu hükümlerin önceden ihale ilanı yapılmaksızın pazarlık usulünün kullanımına müsaade edildiği durumlarla ilgili olduğu görülmektedir. 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 78. Maddesinde çok daha kapsamlı hükümlere yer verilmektedir. Bu hükümlerin bazıları ABAD içtihadı¹⁴ ile ilgilidir ve bu içtihadı dayalı olarak geliştirilmiştir.

2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, yeni bir rekabetçi ihale usulüne başvurmaya gerek olmaksızın, sözleşmeler veya çerçeve anlaşmalarda geçerlilik süreleri dahilinde değişiklik yapılabileceği altı durum bulunmaktadır. Özetle, bu durumlar şu şekildedir:

¹⁴ Bkz. 3 no'lu dipnot.

1) İlk ihale dokümanlarında açıkça hükme bağlanan değişiklikler [Madde 72(1)(a)]: İlk ihale belgelerinde değişikliklerin "açık, öz ve kesin inceleme hükümleri" halinde yapılmasının hükme bağlandığı hallerde, bu değişikliklere müsaade edilmektedir. Muhtemel değişikliklerin kapsamı ve mahiyetinin yanı sıra inceleme hükümlerine başvurulabileceği koşulların açık olması gerekir.

2) Bir yüklenici değişikliği yapılmadığında gereken değişiklikler [Madde 72(1)(b)]: Bir yüklenici değişikliğinin (i) ekonomik veya teknik sebeplerle gerçekleştirilemediği ve (ii) ihale makamı açısından kayda değer bir sıkıntı veya önemli bir maliyet artışına yol açma ihtimalinin bulunduğu durumlarda, ana yüklenici tarafından "gerekli bir değişiklik" olarak ek gereksinimler getirilebilmektedir.

Bu değişikliğe yalnızca maliyet artışının asıl sözleşme bedelinin %50'sini aşmaması durumunda müsaade edilmektedir. Çeşitli değişiklikler yapılması mümkündür ve maliyetteki %50 oranındaki artış her değişiklik açısından ayrı geçerlilik taşımaktadır. Bu hükme dayanarak hareket ettiği hallerde, bir ihale makamının standart formatta özel bir bildirimden yararlanmak suretiyle *ABRG'de* bir bildirim yayımlaması gerekmektedir.

3) Beklenmedik durumların ele alınmasına yönelik değişiklikler [Madde 72(1)(c)]: Bir ihale makamının öngöremediği durumların ortaya çıktığı hallerde, başka bir ihale usulüne başvurmaya gerek kalmaksızın sözleşmede değişiklik yapılması mümkündür. (i) sözleşmenin genel mahiyetini değiştirmedeği ve (ii) maliyet artışının asıl sözleşme bedelinin %50'sini aşmadığı hallerde, bu değişikliğe müsaade edilmektedir. Çeşitli değişiklikler yapılması mümkündür ve maliyetteki %50 oranındaki artış sınırı her değişiklik açısından ayrı geçerlilik taşımaktadır. Bu hükme dayanarak hareket ettiği hallerde, bir ihale makamının standart formatta özel bir bildirimden yararlanmak suretiyle *ABRG'de* bir bildirim yayımlaması gerekmektedir.

4) Asıl yüklenicinin yeni bir yüklenici ile değiştirilmesine yönelik değişiklikler [Madde 72(1)(d)]: Üç durumda, asıl yüklenici yeni bir yüklenici ile değiştirilebilmektedir. Bu durumlar şu şekildedir:

- kesin bir inceleme hükmü veya seçeneğinin Madde 72(1)(a)'ya uygun olması;
- "devir, birleşme, satın alma veya ödeme aczi de dahil olmak üzere kurumsal yeniden yapılanmanın ardından ilk yüklenicinin konumuna külli ya da kısmi halefiyet'in..." ortaya çıkması; (i) yeni yüklenicinin ilk başta belirlenen ön yeterlilik kriterlerini yerine getirmesi ve (ii) yüklenici değişikliğinin sözleşmeye ilişkin başka kapsamlı değişikliklere sebebiyet vermemesi koşuluyla, değişiklik yapılabilir;
- ihale makamının ana yüklenicinin alt yüklenicilerine karşı yükümlülüklerini üstlenme görevini devralması.

5) "Büyük çaplı olmayan" değişiklikler [Madde 72(1)(e) ve 72(4)]

Büyük çaplı değişiklikler sözleşmeyi "nitelik açısından" ilk halinde "çok farklı" hale getiren değişikliklerdir. Yeni bir ihale usulüne başvurulmasına gerek olmaksızın, sözleşmede "büyük çaplı olmayan" değişiklikler yapılabilir. Madde 74(2)'de her zaman büyük çaplı olarak değerlendirilecek ve bu nedenle, yeni bir ihale sürecinin gerekli olacağı değişikliklere ilişkin tahdidi olmayan bir listeye yer verilmektedir.

6) Düşük bedelli değişiklikler [Madde 72(2)]

Değişiklikten kaynaklanan bedelin düşük olması halinde, değişikliğe müsaade edilmektedir. Sözleşmenin genel mahiyetini değiştirmeyen ve değişiklik bedelinin ilgili ihale eşliğinin altında kaldığı ve mal ve hizmetlere ilişkin ilk sözleşme bedelinin %10'undan veya bir yapım işleri sözleşme bedelinin %15'inden daha az olduğu bir değişikliğin düşük bedelli olduğu değerlendirilmektedir. Değişiklik bedelleri kümülatif

olarak hesaplanmaktadır. Tüm düşük bedelli değişikliklerin toplam bedelinin ilgili ihale eşiğini aşmaması gerekir.

Yorum: Bu hükümlere ilişkin herhangi bir ihlal kanuni kovuşturmaların konusu olabilmektedir. Her Üye Devlet kanuni işlemler açısından uygun mecrayı belirlemektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 89. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Madde 73. Sözleşmelerin feshi

2014 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, ihale makamlarının bir sözleşmeyi feshetme olanağının bulunduğu durumları kapsayan ve 2004 Kamu Alımları Direktifi'nde bulunmayan yeni hükümlere yer verilmektedir. Bu durumlar şu şekildedir:

- **Sözleşmede büyük çaplı değişikliğe gidilmesi:** sözleşmenin Madde 72 uyarınca yeni bir ihale usulünün gerekli olduğu büyük çaplı bir değişikliğe tabi olması;
- **Zorunlu ihale dışı bırakma gerekçeleri:** Madde 57(1)'de belirtilen zorunlu ihale dışı bırakma gerekçelerinden birinin ihalenin sonuçlandırıldığı esnada yüklenici açısından geçerlilik taşıması;
- **ABAD tarafından ihlal tespiti yapılması:** "Antlaşmalar ve [2014 Kamu Alımları Direktifi] kapsamına giren yükümlülükler konusunda Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından Avrupa Birliği'nin İşleyici Hakkında Antlaşma'nın 258. Maddesi uyarınca bir usul çerçevesinde tespit edilen ciddi bir ihlalle ilgili olarak, ihalenin yüklenici üzerinde bırakılmamasının gerektiği" durumlar¹⁵.

Yorum: Üye Devletler ulusal hukuk sistemlerine yönelik olarak bu hükümlerin en iyi şekilde nasıl uygulanacağına karar vermede serbesttir. Örneğin, bir Üye Devletin ihale makamlarının tüm sözleşmelerde belirli bir sözleşme hükmüne yer vermesi yönünde bir şarta uygulama mevzuatında yer verebilmesi mümkündür. Diğer Üye Devletler ihale makamlarının Madde 73'e uygun hareket etmesine ilişkin genel bir yükümlülük ortaya koyarken, ayrıntıları ihale makamlarının takdirine bırakabilmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 90. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Belirli İhale Rejimleri

74-76 no'lu Maddeler "Hafif rejim"

2004 Kamu Alımları Direktifi kapsamında, hizmet alım ihalelerinin sonuçlandırılması açısından iki tür kural uygulanmaktaydı. 2004 Kamu Alımları Direktifi'nin II A Ekinde belirtilen hizmetlerde, bu Direktif eksiksiz olarak uygulanmaktaydı. II B Ekinde belirtilen diğer tüm hizmetler yalnızca sınırlı uygulamaya tabiydi.

II A Eki ve II B Ekindeki hizmetler arasındaki bu ayrım yeni Direktifte kaldırılmıştır. Bunun yerine, 2014 Kamu Alımları Direktifi çerçevesinde Direktifin XIV Ekinde belirtilen sosyal hizmetler ve diğer spesifik hizmetlere yönelik ihalelerin sonuçlandırılmasına özgü bir rejim uygulamaya konmuştur.

XIV Ekinde belirtilmeyen hizmetler 2014 Kamu Alımları Direktifi'nin eksiksiz olarak uygulanmasına tabidir. XIV Ekinde belirtilen hizmetler ise sözleşme bedelinin 750.000 Euro'luk eşiği aşmadığı bir "hafif rejime" tabidir. XIV Ekindeki hizmet listesi 2004 Kamu Alımları Direktifi

¹⁵ Avrupa Birliği'nin İşleyici Hakkında Antlaşma'nın 258. Maddesi kapsamında uygulamaya konan bir usul Avrupa Komisyonu tarafından bir Üye Devlete dava açılmasına neden olmuştur.

kapsamındaki II B Ekinde yer alan hizmet listesine oldukça benzerdir, ancak bu listeye aynı değildir. XIV Ekindeki hizmetler temel olarak sağlık hizmetleri ile sosyal ve kültürel hizmetleri kapsamaktadır.

2014 Kamu Alımları Direktifi'nin 75-76. Maddelerinde ortaya konan sınırlı sayıda hükme uygun olması koşuluyla, Üye Devletlerin "hafif rejim" kapsamına giren hizmetlere ilişkin ihalelerin sonuçlandırılmasına yönelik ulusal kuralları uygulamaya koyması gereklidir. 2014 Kamu Alımları Direktifi'ndeki hükümler aşağıdaki hususlar ile ilgilidir:

- **İlan:** "Hafif rejim" kapsamına giren hizmetlerin standart formatta bir ihale ilanı veya rekabet çağrısı olarak bir Ön Bilgi İlanı (ÖBİ) kullanılması suretiyle *ABRG'de* ilan edilmesi gerekmektedir. İhale makamlarının da *ABRG'de* bir İhale Sonuç İlanı yayımlaması gereklidir.
- **İhalelerin sonuçlandırılmasına ilişkin ilkeler:** Ulusal kuralların şeffaflık ve müteşebbislere eşit muamele ilkelerine uygun olması gerekir. İhale makamları kalite, süreklilik, erişilebilirlik, makul fiyatlandırmayı sağlama gereksinimini ve belirtilen diğer bir dizi faktörü dikkate alabilmektedir.

Seçime bağlı hükümler: Üye Devletler hizmet sağlayıcısı seçiminin "en iyi fiyat-kalite oranına" dayalı olarak gerçekleştirilmesi gerektiğini de belirtebilmektedir.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 91-93. Maddeleri ve XVIII Ekinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir. Mali eşik daha yüksektir ve 1.000.000 Euro (1 milyon Euro) olarak belirlenmiştir.

Madde 77. "Hafif rejim" kapsamına giren belirli hizmetlere yönelik olarak sosyal fayda sağlama amaçlı ihaleler

Seçime bağlı hükümler: "Hafif rejim" ile bağlantılı olarak seçime bağlı bir hüküm bulunmaktadır. Bu hüküm Üye Devletlerin "hafif rejim" kapsamına giren belirli hizmetlere ilişkin ihale süreçlerine katılımı belirli türde kuruluşlarla sınırlandırmasını mümkün kılmaktadır. Seçime bağlı bu hükmün geçerli olduğu hizmet listesi XIV Ekindeki listeden çok daha dar kapsamlıdır ve bu listede sağlık hizmetleri ve sosyal hizmetlere odaklanılmaktadır. İhale sürecine katılım hedefleri, mülkiyeti, yönetim yapısı ve daha önce aldıkları ihaleler bakımından koşulları yerine getiren kuruluşlar ile sınırlandırılabilir. Seçime bağlı bu hükmün amacı rekabetçi sürece katılımın çalışanın sahip olduğu kuruluşlar ve benzer organlarla sınırlandırılmasıdır.

Su, Enerji, Ulaştırma ve Posta Sektörleri:

2014 Sektörler Direktifi'nin 94. Maddesinde çok benzer hükümlere yer verilmektedir.

Ek bilgi

Diğer kaynaklar

Avrupa Komisyonu'nun kamu ihalelerine ilişkin web sayfası:

https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation_en